

LBRIS

We know
books

JULES VERNE

HECTOR SERVADAC

Călătorii și aventuri în lumea solară

Ilustrații de P. Phiuppoteaux

Traducere de Aurelia Ulici

LITERA

București

PARTEA ÎNTĂI

I. Contele: „Poftim cartea mea de vizită.“ Căpitanul: „Iat-o pe a mea!“	5
II. În care sunt descriși, fizic și comportamental, căpitanul Servadac și aghiotantul său, Ben-Zuf.....	13
III. În care inspirația căpitanului-poet Servadac este întreruptă de un eveniment neașteptat	19
IV. Care îl face pe cititor să-și pună tot mai multe semne de întrebare!	24
V. În care se vorbește despre câteva modificări apărute în ordinea fizică a lucrurilor, fără a le putea dovedi cauza	26
VI. Care îl îndeamnă pe cititor să-l urmeze pe căpitanul Servadac în prima sa excursie pe noul lui teritoriu.....	41
VII. În care Ben-Zuf crede că e de datoria lui să se plângă de nepăsarea guvernatorului general față de el	51
VIII. În care este vorba despre Venus și Mercur, care amenință să devină pietre de încercare	61
IX. În care căpitanul Servadac pune o serie de întrebări care rămân fără răspuns	71
X. În care, cu luneta la ochi și sonda în mână, sunt căutate urmele provinciei Alger	79
XI. În care căpitanul Servadac găsește, neatinsă de cataclism, o insuliță care nu este altceva decât un mormânt	89
XII. În care, după ce s-a purtat ca un marinar, locotenentul Procop se lasă în voia lui Dumnezeu.....	98
XIII. În care este vorba despre generalul de brigadă Murphy, de maiorul Oliphant, de caporalul Pim și de un proiectil care se pierde dincolo de orizont	108

XIV. Care prezintă o anumită încordare în relațiile internaționale și sfârșește cu un eșec geografic.....	119
XV. În care se poartă o discuție pentru aflarea adevărului, de care personajele, poate, se apropie	130
XVI. În care îl vom vedea pe căpitanul Servadac ținând în mână tot ce a rămas dintr-un mare continent	140
XVII. Care, pe bună dreptate, ar putea fi intitulat astfel: acelorași, din partea aceluiași	149
XVIII. Care vorbește despre primirea făcută guvernatorului general al Insulei Gurbi și despre ce evenimente au avut loc în absența lui	160
XIX. În care căpitanul Servadac este recunoscut cu unanimitate de voturi, inclusiv al său, guvernator general al Galliei	173
XX. Care încearcă să demonstreze că, dacă privești cu atenție, până la urmă tot zărești un foc la orizont	183
XXI. În care se va vedea surpriza minunată pe care natura le-o face, într-o noapte, locuitorilor de pe Gallia	194
XXII. Care se încheie cu un mic experiment de fizică destul de ciudat	203
XXIII. În care este vorba despre un eveniment notabil, care va tulbura întreaga colonie galliană	212
XXIV. În care căpitanul Servadac și locotenentul Procop află, în sfârșit, dezlegarea enigmei cosmografice.....	222

PARTEA A DOUA

I. În care este prezentat, fără prea mult fast, al 36-lea locuitor al sferoidului gallian	235
II. La sfârșitul căruia cititorul află ceea ce, fără îndoială, ghicise deja.....	246
III. Câteva variațiuni pe vechea și cunoscuta temă a cometelor din lumea solară și a altora	257
IV. În care îl vom vedea pe Palmyrin Rosette atât de încântat de soarta lui, încât asta dă mult de gândit.....	270
V. În care elevul Servadac este dojenit de profesorul Palmyrin Rosette	282

VI. În care se va vedea că Palmyrin Rosette are dreptate când consideră insuficientă dotarea coloniei	295
VII. În care se va vedea că Isac găsește o ocazie minunată să împrumute bani cu o dobândă peste 1 800 la sută	304
VIII. În care profesorul și elevii săi jonglează cu sextilioane, cvintilioane și alți multipli ai miliardului.....	314
IX. În care e vorba doar despre Jupiter, planeta care tulbură cel mai mult cometele	326
X. În care se va stabili clar că e mai bine să faci negoț pe Pământ decât pe Gallia	338
XI. În care savanții de pe Gallia se avântă cu gândul în mijlocul spațiului infinit	348
XII. Cum a fost sărbătorită ziua de 1 ianuarie pe Gallia și în ce fel s-a încheiat ea	358
XIII. În care căpitanul Servadac și tovarășii săi fac singurul lucru care putea fi făcut.....	368
XIV. Care dovedește că oamenii nu sunt făcuți să graviteze la 220 de milioane de leghe de Soare.....	377
XV. În care se vorbește despre primele și ultimele întâlniri ale lui Palmyrin Rosette cu Isac Hakhabut.....	388
XVI. În care căpitanul Servadac și Ben-Zuf pleacă și se întorc așa cum au plecat	399
XVII. Care tratează marea problemă a întoarcerii pe Pământ și îndrăzneța propunere făcută de locotenentul Procop	411
XVIII. În care se va vedea că gallienii se pregătesc să privească asteroidul lor de la înălțime	423
XIX. În care se înregistrează, minut de minut, trăirile și impresiile pasagerilor din nacelă.....	434
XX. Care, contrar tuturor regulilor unei povești, nu se încheie cu căsătoria eroilor	440

PARTEA ÎNTÂI

I

CONTELE: „POFTIM CARTEA MEA DE VIZITĂ.“

CĂPITANUL: „IAT-O PE A MEA!“

- Nu, căpitane, nu sunt de acord să vă cedez locul!
- Cu părere de rău, domnule conte, dar pretențiile dumneavoastră nu le vor schimba pe ale mele!
- Chiar așa?

– Chiar așa.
– O să vă atrag totuși atenția că, fără nicio îndoială, sunt primul venit!
– Și eu o să vă răspund că într-o astfel de situație vechimea nu dă niciun drept.

– Voi ști foarte bine cum să vă oblig să-mi cedați locul, căpitane.

– Nu cred, domnule conte.

– Cu o lovitură de sabie, îmi imaginez că...

– Doar cu un foc de armă...

– *Poftim cartea mea de vizită.*

– *Iat-o pe a mea!*

După aceste vorbe, care vuiră ca săbiile ce se întretaie într-un duel, cei doi adversari făcură schimb de cărți de vizită.

Pe una scria:

HECTOR SERVADAC,

Căpitan de stat-major,

Mostaganem.

Pe cealaltă:

CONTE VASILI TIMAȘEV,

La bordul goeletei *Dobrina*.

– Unde îi vor întâlni martorii mei pe ai dumneavoastră? întrebă contele Timășev înainte să plece.

– Astăzi, la ceasurile două, dacă binevoîți, răspunse Hector Servadac, la statul-major.

– La Mostaganem?

– La Mostaganem.

Acestea fiind spuse, căpitanul Servadac și contele Timășev se salutară cu amabilitate.

Dar, chiar când să se despartă, contele Timășev ținu să adauge:

– Căpitane, spuse el, cred că e bine să păstrăm secretul adevăratului motiv al întâlnirii noastre.

- Și eu cred la fel, răspuse Servadac.
- Nu va fi rostit niciun nume!
- Niciunul.
- Și atunci, care să fie motivul?
- Motivul?
- O discuție despre muzică, dacă binevoiți, domnule conte.
- Perfect, răspuse contele Timașev. Eu, susținător al lui Wagner, căci se potrivește cu ideile mele!
- Iar eu al lui Rossini – se potrivește cu ale mele –, răspuse zâmbind căpitanul Servadac.

Apoi, salutându-se pentru ultima dată, contele Timașev și ofițerul de stat-major se despărțiră definitiv.

Scena provocării la duel avusese loc la orele prânzului, pe un mic promontoriu al coastei algeriene cuprinsă între Tenez și Mostaganem, la vreo trei kilometri de gura de vărsare a râului Chelif. Promontoriul se înălța deasupra mării cu vreo 20 de metri înălțime, și apele albastre ale Mediteranei ajungeau chiar la baza lui, lovindu-se de stâncile țărmlui înroșite de oxidul de fier. Era 31 decembrie. Soarele, cu razele sale scâpărătoare ce se răsfrângeau în zilele senine pe dâmburile țărmlui, era acum acoperit de o perdea deasă de nori. În plus, o negură de nepătruns acoperea marea și uscatul. De mai bine de două luni, ca un fenomen inexplicabil, ceața învăluia întreg globul, făcând anevoioase comunicațiile între continente. Dar, în privința asta, nu era nimic de făcut.

Despărțindu-se de ofițerul de stat-major, contele Vasili Timașev se îndreptă către o barcă cu patru vâsle, care îl aștepta într-unul din golfulețele de pe coastă. Imediat ce urcă în ea, ambarcațiunea începu să se îndepărteze de mal și se alătură unei goelete pentru călătorii de agrement care, cu brigantina strânsă și trincheta așezată vertical pe direcția vântului, aștepta la mică distanță.

Între timp, căpitanul Servadac îi făcu semn să se apropie unui soldat rămas la vreo 10 metri de el. Soldatul, ținând de frâu un minunat cal arab, se îndreptă în tăcere spre acesta. Suind pe cal, căpitanul Servadac porni spre Mostaganem, urmat de aghiotantul său care călărea un cal la fel de sprinten ca al lui.

Cei doi ofițeri ascultară cu atenție propunerea lui Hector Servadac...

Era ora douăsprezece și jumătate când cei doi călăreți traversară podul construit de curând de geniști deasupra râului Chelif. Trecuse mai bine de-un ceas când caii lor, albi de spumă, intrau pe poarta din Mascara, una din cele cinci care duceau în incinta crenelată a orașului.

În acel an, Mostaganem număra în jur de 15 000 de locuitori, dintre care 3 000 francezi. Continua să fie una dintre capitalele de district ale provinciei Oran și centrul administrativ al unei subdivizii militare. Se fabricau acolo paste făinoase, țesături fine, împletituri din rogoz cu model, obiecte de marochinărie. De aici se exportau în Franța grâne, pânzeturi de bumbac, lână, vite, smochine, struguri. Dar, la acea dată, în zadar ai fi căutat urma fostelor locuri de ancorare unde, odinioară, stăteau vapoarele care rezistau vânturilor aspre din vest și nord-vest. Mostaganem avea acum un port bine adăpostit, care făcea posibilă folosirea tuturor bogățiilor din Mina și din partea inferioară a Chelifului.

Și tot datorită acestui refugiu sigur, goeleta *Dobrîna* riscase să ierneze pe această coastă ale cărei faleze nu oferă niciun adăpost. Într-adevăr, de două luni înapoi, se vedeau fluturând aici, în vergă, pavilionul rusesc și, în vârful catargului mare, pavilionul „Yacht Club de France“, cu semnul distinctiv M.C.W.T.

Imediat ce trecu de intrarea orașului, căpitanul Servadac o luă spre cartierul militar Matmore. Acolo îi întâlni pe un maior din regimentul 2 de pușcași și pe un căpitan din regimentul 8 de artilerie, doi camarazi pe care putea să conteze.

Cei doi ofițeri ascultară cu atenție propunerea lui Hector Servadac de a-i fi martori în afacerea cu pricina, dar nu pierdură ocazia să schițeze un zâmbet auzindu-și prietenul spunând că adevăratul motiv al acestei întâlniri era o discuție despre muzică între el și contele Timășev.

– Poate s-ar aranja ceva cu povestea asta? observă comandantul regimentului 2 de pușcași.

– Nici măcar nu trebuie încercat, răspuse Servadac.

– Câteva mici concesii! reluă atunci și căpitanul din regimentul 8 de artilerie.

– Nicio concesie nu e posibilă când e vorba de Wagner și Rossini, răspuse serios ofițerul de stat-major. Ori unul, ori altul. De altfel, Rossini

este cel jignit în toată povestea asta. Nebunul de Wagner a scris despre el niște lucruri absurde și eu vreau să-l răzbun pe Rossini.

– Și, la urma urmei, spuse atunci comandantul, o lovitură de sabie nu este întotdeauna mortală!

– Mai ales atunci când ești hotărât să n-o primești, așa cum sunt eu, afirmă Servadac.

După acest răspuns, celor doi ofițeri nu le rămase altceva de făcut decât să se ducă la statul-major, unde aveau să-i întâlnească, la ora două fix, pe martorii contelui Timașev.

Să ne fie permis să adăugăm că Servadac nu-i păcăli pe cei doi tovarăși. Care era, de fapt, adevăratul motivul care îl făcea să pună mâna pe armă? Poate îl bănuiau, dar nu aveau altceva mai bun de făcut decât să accepte pretextul pe care dorise să-l dea căpitanul Servadac.

Se întoarseră două ceasuri mai târziu, după ce îi întâlniseră pe martorii contelui și stabiliseră condițiile duelului. Conte Timașev, aghiotant al țarului Rusiei, ca mulți alți nobili ruși în străinătate, acceptase arma soldatului, sabia.

Cei doi adversari urmau să se întâlnească în dimineața următoare, la ora nouă, pe o porțiune a falezei situată la trei kilometri de gurile Chelifului.

– Deci, pe mâine, ora exactă, ca la ostășie! spuse comandantul.

– Cât se poate de exactă, răspunse Hector Servadac.

Apoi, cei doi ofițeri strânsă cu putere mâna prietenului lor și se întoarseră la cafeneaua *Zulma* ca să joace o partidă de pichet de 150 de puncte.

Între timp, căpitanul Servadac porni din nou la drum și părăsi imediat orașul.

De vreo cincisprezece zile, Hector Servadac nu mai locuia în camera lui din Piața Armelor. Însărcinat cu stabilirea coordonatelor pentru un plan topografic, locuia într-un gurbi pe coasta Mostaganem, la opt kilometri de râul Chelif, avându-l ca unic tovarăș pe aghiotantul său. Nu era prea vesel, și oricine altcineva în afară de căpitanul de stat-major putea considera exilul într-un asemenea post neplăcut drept o pedeapsă.

O luă deci pe drumul spre gurbi, căutând câteva rime pe care încerca să le potrivească unele cu altele sub forma a ceea ce numea el un rondel.

Versurile – inutil s-o ascundem – erau adresate unei tinere văduve pe care spera s-o ia de soție, și încerca să-i dovedească faptul că, atunci când ai norocul să iubești o persoană atât de respectabilă, trebuie să iubești „în modul cel mai simplu“. Dacă această cugetare era sau nu adevărată, îi păsa prea puțin căpitanului Servadac, care făcea rime de dragul rimelor.

– Da, da! murmura el, în timp ce aghiotantul lui călărea tăcut, la trap, alături de el. Un rondel compus din inimă face întotdeauna impresie! Nu prea se compun rondeluri pe coasta algeriană, deci al meu va fi, să sperăm, cu atât mai bine primit!

Și poetul-căpitan începu să recite: „Dacă iubești cu adevărat/ E simplu...“

– Da! Simplu, adică cinstit în vederea căsătoriei, și eu care-ți vorbesc...
Drace! Nu rimează deloc! Nu sunt deloc ușoare rimele astea în „at“. Ciudată idee am avut să-mi construiesc rondelul pe ele! Hei, Ben-Zuf!

Ben-Zuf era aghiotantul, așa-numita ordonanță a căpitanului Servadac.

– Da, căpitane! răspunse Ben-Zuf.

– Tu ai scris vreodată versuri?

– Nu, căpitane, dar am văzut pe cineva compunând.

– Pe cine?

– Un clown în baraca unui somnambul, într-o seară la o serbare în Montmartre.

– Și ții minte vreun vers?

– Da, căpitane:

Intrați! E fericirea supremă.

Cu toții veți ieși fermecați!

Aici o vedem pe cea pe care-o iubim

Și de care suntem iubiți!

– Să fiu al naibii! Sună îngrozitor versurile astea!

– Pentru că nu sunt însoțite de sunetele unui flaut, căpitane! Altfel ar face tot atâția bani cât multe altele!

– Gura, Ben-Zuf! strigă Hector Servadac. Gura! Am prins în sfârșit rima a treia și a patra!

Atunci când iubești cu-adevărat

Pui inima-nainte.

Și te-ncrezi în amorul curat

Mai mult decât în jurăminte.

Dar, cu toată strădania, căpitanul Servadac nu reuși să-l ducă mai departe și, la ora șase, când se întoarse la gurbi, era încă tot la prima strofă.

II

*ÎN CARE SUNT DESCRIȘI, FIZIC ȘI COMPORTAMENTAL,
CĂPITANUL SERVADAC ȘI AGHIOTANTUL SĂU, BEN-ZUF*

În acel an și la acea dată se putea citi în statele de serviciu ale Ministerului de Război:

„Servadac (Hector), născut la 19 iulie 18... la Saint-Trélody, cantonul și districtul Lesparre, departamentul Gironde.

Avere: 1 200 de franci rentă.

Durata serviciului: 14 ani 3 luni și 5 zile.

Detalii de serviciu și campanii: Școala militară Saint-Cyr: 2 ani.

Școala de aplicație: 2 ani. În regimentul 87 de front: 2 ani. La regimentul 3 vânători: 2 ani. Algeria: 7 ani. Campania din Sudan. Campania din Japonia.

Funcția: Căpitan de stat-major la Mostaganem.

Decorații: Cavaler al legiunii de onoare din 13 martie 18...“

Hector Servadac avea 30 de ani. Orfan, fără familie, aproape fără avere, însetat de glorie dacă nu de bani, cam exaltat, înzestrat cu acel spirit înnăscut mereu gata de atac și de ripostă, suflet generos, curajos în fața oricărei încercări, vădit ocrotit de Dumnezeuul bătlăliilor pe care nu-l scutea de emoții puternice, deloc palavragiu pentru un copil din vastul ținut de la sud-est de Bordeaux, alăptat timp de 20 de luni de o podgoreancă zdravănă din Medoc, adevărată urmașă a acelor eroi care au prosperat în epocile de vitejie războinică; acesta era, din punct de vedere moral, căpitanul Servadac,

unul dintre acei băieți cumsecade pe care natura pare să-i fi hărăzit unor întâmplări extraordinare și aflați sub patronajul zânei aventurilor și al zânei norocului.

Din punct de vedere fizic, Hector Servadac era un ofițer fermecător: având o înălțime medie, era zvelt, grațios, cu părul negru ondulat, mâini și picioare frumoase, mustața elegant răsucită, ochi albaștri cu o privire sinceră – într-un cuvânt, făcut să placă și, putem spune, plâcând fără să aibă prea mult aerul că este conștient de asta.

Trebuie să recunoaștem că Servadac – așa cum singur o spunea – nu era mai savant decât trebuia. „Noi, ăștia, noi nu sabotăm“, spun ofițerii de artilerie, înțelegând prin asta că nu dau înapoi de la treabă. În schimb, Hector Servadac „sabota“ cu plăcere, fiind din fire pe atât de plimbăreț, pe cât de jalnic era ca poet; dar cu ușurința lui de a învăța totul, de a asimila totul, reușise să termine școala cu o notă bună și să intre la statul-major. De altfel, desena bine, călărea admirabil, și neîmblânzitul cal săritor de manej de la Saint-Cyr, urmașul faimosului *Unchi Tom*, își găsisse în el stăpânul. Statele de serviciu menționau că fusese de mai multe ori citat pe ordinea de zi, și așa se întâmplase.

Se spuneau despre el următoarele:

Într-o zi, conducea în tranșee, pe jos, o companie de vânători. Într-un loc anume, creasta parapetului, ciuruită de obuze, se prăbușise și, cum nu mai era destul de înaltă, nu-i mai apăra pe soldați de tirul artileriei care șuiera fără întrerupere. Aceștia șovăiră. Căpitanul Servadac se urcă atunci pe colină și se culcă de-a lungul breșei, astupând-o în întregime cu trupul său:

– Treceți acum! spuse el.

Și compania trecu prin ploaia de gloanțe, dar niciunul nu-l atinse pe ofițerul de stat-major.

De la ieșirea din Școala de aplicații, cu excepția a două campanii pe care le-a făcut (Sudan și Japonia), Hector Servadac fu tot timpul detașat în Algeria. La acea vreme, îndeplinea funcția de ofițer de stat-major în subdivizia de la Mostaganem. Însărcinat în special cu lucrări topografice pe acea porțiune de litoral cuprinsă între Tenez și gura Chelifului, locuia într-un gurbu care, de bine, de rău, îl adăpostea. Dar nu era el omul căruia

să-i pese de atât de puțin. Îi plăcea să trăiască în aer liber, cu toată libertatea pe care un ofițer o poate avea. Uneori mergea pe nisipurile țărmului, uneori călare pe crestele stâncilor, dar nu-i dădea zor cu munca pe care trebuia s-o facă.

Viața asta pe jumătate independentă i se potrivea. De altfel, treburile nu-i luau atâta timp, încât să-i fie imposibil să ia trenul de două-trei ori pe săptămână ca să participe fie la recepțiile date de general la Oran, fie la cele organizate de guvernator la Alger.

Într-una dintre aceste ocazii o văzuse pe doamna de L..., căreia îi era dedicat celebrul rondel din care numai primele patru versuri tocmai prindeau viață. Era văduva unui colonel, tânără, foarte frumoasă și rezervată, puțin cam distantă chiar. Nu remarcă, sau nu voia să remarcă, omagiile al căror obiect era. Astfel, nici căpitanul Servadac nu îndrăznise încă să i se destăinuie. Își știa bine rivalii, printre ei numărându-se, după cum am văzut, însuși contele Timașev. Exact această rivalitate avea să-i facă pe cei doi adversari să ia arma în mână, și asta fără ca tânăra văduvă să bănuiască ceva. De altfel, așa cum se știe, numele ei, respectat de toată lumea, nu fusese pronunțat.

Împreună cu Hector Servadac locuia în gurbi și ordonanța sa, Ben-Zuf. Ben-Zuf era devotat trup și suflet ofițerului pe care avea onoarea să-l „perie“. Între a fi aghiotant al guvernatorului general din Algeria sau al căpitanului Servadac, Ben-Zuf n-ar fi stat o clipă pe gânduri ce să aleagă. Dacă, în ce-l privea, nu avea niciun fel de ambiție personală, altfel stăteau lucrurile cu ofițerul lui, și, în fiecare dimineață se uita dacă nu cumva apăruseră câteva galoane pe umărul stâng al uniformei căpitanului de stat-major.

Numele lui, „Ben-Zuf“, te putea face să crezi că bravul soldat era indigen din Algeria. Oarecum. Dar numele era doar o poreclă. De ce i se dăduse această poreclă, când pe el îl chema Laurent? Și de ce Ben, când el era din Paris, chiar din Montmartre? Era una din ciudățeniile pe care nici cei mai pricepuți etimologi n-ar fi reușit s-o explice. Și nu numai că Ben-Zuf era din Montmartre, dar era originar chiar de pe celebra colină cu același nume, și văzuse lumina zilei între turnul Solferino și moara Galette. Or, când ai avut șansa să te naști în aceste condiții excepționale, este absolut firesc să simți pentru colina natală o prețuire nemărginită și să o consideri

Împreună cu Hector Servadac locuia în gurbi și ordonanța sa, Ben-Zuf.

fără seamăn în lume! Ca atare, pentru ordonanță, Montmartre era singurul munte adevărat din univers, și cartierul cu același nume, un rezultat al tuturor minunilor pământești. Ben-Zuf călătorise mult. Dacă îl ascultai, nu văzuse niciodată, într-o altă țară, altceva decât niște Montmartre, poate mai mari, dar cu siguranță mai puțin pitorești. De fapt, nu exista oare în Montmartre o biserică la fel de valoroasă precum catedrala din Burgos, ori cariere cu nimic mai prejos decât cele din Pantelique, ori un bazin după care Mediterana ar putea jindui, sau o moară care nu se mulțumește să

producă o făină obișnuită, ci niște plăcinte renumite, sau un turn Solferino care stă mai drept decât cel din Pisa, ori o bucată din acele păduri care erau virgine înainte de invazia celților și, în sfârșit, un munte, un adevărat munte căruia invidioșii îndrăzneau să-i dea înjositorul nume de „colină“? Mai degrabă l-ai fi tăiat bucăți pe Ben-Zuf decât să-l faci să recunoască că acest munte nu avea 5 000 de metri înălțime! Unde găsești, deci, în întreaga lume, atâtea minunății adunate la un loc?

– Nicăieri! răspundea Ben-Zuf oricui se trezea să-i considere părerea ușor exagerată.

O obsesie nevinovată, la urma urmei! De fapt, Ben-Zuf n-avea decât o singură dorință, să se întoarcă în Montmartre, pe colină, și să-și sfârșească zilele acolo unde le începuse, împreună cu căpitanul lui, fără îndoială. Așa se face că Hector Servadac era deja sătul să tot audă de frumusețile fără seamăn adunate în arondismentul al XVIII-lea al Parisului, încât începea să-i fie groază de el.

Totuși, Ben-Zuf nu-și pierdea speranța de a-și converti căpitanul – foarte decis, de altfel, să nu-l părăsească niciodată. Stagiul militar se terminase. Avusese chiar două concedii și avea să părăsească serviciul la vârsta de 28 de ani, ca simplu vânător călare, soldat în regimentul 8, când fu ridicat la rangul de ordonanță a lui Hector Servadac. Plecă în campanie cu ofițerul său. Se luptă alături de el în mai multe împrejurări, și chiar cu atâta vitejie, încât fu propus să fie decorat, dar el refuză, ca să poată rămâne mai departe ordonanța căpitanului. Dacă Hector Servadac îi salvă viața lui Ben-Zuf în Japonia, Ben-Zuf îl scapă de la moarte în timpul campaniei din Sudan. Astea sunt lucruri pe care nu le uiți niciodată.

Pe scurt, iată de ce Ben-Zuf punea în slujba căpitanului de stat-major două brațe „călite ca oțelul“, cum se spune în limbajul metalurgiei, o sănătate de fier, făurită în orice climă, o vigoare fizică care i-ar fi dat dreptul să se numească „meterezele din Montmartre“ și, în sfârșit, o inimă care nu se teme de nimic și un devotament capabil de orice.

Trebuie adăugat că dacă Ben-Zuf nu era „poet“, așa cum era căpitanul lui, putea cel puțin să treacă drept o enciclopedie vie, o antologie inepuizabilă de prostii și baliverne de cazarmă. Era neîntrecut la asta, iar memoria lui perfectă furniza fel și fel de povești. Căpitanul Servadac îi cunoștea valoarea.

Îl aprecia, îi trecea cu vederea multe hachițe, pe care buna dispoziție a ordonanței le făcea de altfel suportabile, și, în anumite situații, știa să spună acele lucruri care îl leagă pe un slujitor de stăpânul său.

Odată, între altele, când Ben-Zuf, călare pe subiectul favorit, bântuia „cu mintea“ prin arondismentul XVIII:

– Ben-Zuf, îi spuse căpitanul, Ben-Zuf, știi că, la urma urmei, dacă dealul Montmartre ar avea cu numai 4 705 metri mai mult, ar fi tot atât de înalt ca Mont Blanc?

La această observație, ochii lui Ben-Zuf străfulgerară și, din ziua aceea, colina și căpitanul deveniseră tot una în inima lui.

III

*ÎN CARE INSPIRAȚIA CĂPITANULUI-POET SERVADAC
ESTE ÎNTRERUPTĂ DE UN EVENIMENT NEAȘTEPTAT*

Un gurbi e un fel de colibă construită din bucăți de lemn, care are un acoperiș de paie, pe care localnicii îl numesc „driss“. Este ceva mai mult decât un cort arab, dar mult mai puțin decât o locuință din piatră sau cărămidă.

La drept vorbind, gurbiul în care stătea căpitanul Servadac nu era decât o cocioabă, și nu ar fi fost destul pentru nevoile locuitorilor lui dacă nu i-ar fi ușurat sarcina un vechi post militar, construit din piatră, care-i folosea drept adăpost lui Ben-Zuf și celor doi cai. Postul fusese ocupat înainte de un detașament de geniu și încă se mai găseau în el câteva unelte, cum ar fi: târnăcoape, sape, lopeți etc.

Firește, nu putea fi vorba de confort într-o astfel de locuință, dar măcar era un adăpost deasupra capului. De altfel, nici căpitanul, nici ordonanța sa nu erau pretențioși în ce privește hrana și locuința.

– Cu puțină filosofie și un stomac bun, repeta mereu Hector Servadac, te simți bine peste tot!

Or, filosofia lui părea să însemne banii de buzunar ai unui gascon, care are mereu ceva în traistă, și, în privința stomacului, toate apele fluviului Garonne ar fi putut trece prin cel al căpitanului, fără să-i facă rău o clipă.

Cât despre Ben-Zuf, dacă admitem existența metempsihozei, el trebuie să fi fost străuț într-o viață anterioară; avea un stomac fenomenal, cu sucuri gastrice tari, care digeră tot așa de bine și pietrele, și pieptul de pui.

Se cuvine să menționăm că cei doi locuitori din gurbi aveau provizii pentru o lună, că o cisternă îi aprovizionă cu apă potabilă, că furajele umpleau podul și grajdul și că, pe deasupra, bucata de câmpie cuprinsă între Tenez și Mostaganem, minunat de rodnică, putea rivaliza cu cele mai bogate câmpii din Mitidja. Nici vânatul nu era foarte rar; or, unui ofițer de stat-major nu-i este interzis să ia cu el, în timpul deplasărilor pe care le face, o pușcă de vânătoare, atâta timp cât nu-și uită nici eclimetrul, nici planșeta.

Odată întors la gurbi, căpitanul Servadac luă cina cu o poftă sălbatică. Ben-Zuf știa să gătească extraordinar de bine. Cu el n-aveai a te teme de mâncăruri fără gust. Săra, adăuga oțet și piper cu un curaj de militar. Dar, am mai spus, era pentru două stomacuri care sfidau condimentele cele mai puternice și pentru care disconfortul gastric nu exista.

După cină, și în timp ce ordonanța strângea prețioasele resturi ale mesei în ceea ce el numea „dulapul său abdominal“, căpitanul Servadac ieși din gurbi și, aprinzându-și o țigară, se duse să se plimbe pe creasta falezei.

Începea să se înnopteze. Soarele dispăruse după nori de mai bine de un ceas, sub acel orizont pe care câmpia îl mărginea clar dincolo de cursul râului Chelif. Cerul avea o înfățișare ciudată, pe care orice observator al fenomenelor cosmice ar fi remarcat-o cu surprindere. De fapt, spre nord, cu toate că întunericul devenise destul de adânc pentru a limita privirea la o rază de o jumătate de kilometru, un fel de lumină roșiatică îmbiba straturile superioare ale atmosferei. Nu se zăreau nici contururi bine delimitate, nici strălucirea unor raze luminoase proiectate de un astru arzător. În consecință, nimic nu indica apariția unei aurore boreale a cărei măreție, de altfel, nu se putea arăta decât pe înălțimile cerului, la o latitudine aflată mai sus. Un meteorolog ar fi fost deci foarte încurcat dacă i s-ar fi cerut să spună cărui fenomen i se datorează superba lumină din această ultimă noapte a anului.

Dar căpitanul Servadac nu era chiar meteorolog. De când terminase școala, e de presupus că nu-și mai băgase niciodată nasul în *Cursul de cosmografie*. De altfel, în seara aceea, nu se simțea îndemnat să observe sfera cerească. Hoinărea, fuma. Se gândea numai la întâlnirea care avea să-l pună,

a doua zi, față în față cu contele Timășev. În orice caz, dacă acest gând îi trecea uneori prin minte, nu era de natură să-l pornească mai mult decât se cuvenea împotriva contelui. Recunoaștem că adversarii nu simțeau niciun fel de ură unul față de celălalt, cu toate că erau rivali. Era vorba doar de excluderea unuia dintre ei, care era în plus, din ecuația amoroasă. Altfel, Hector Servadac îl considera pe contele Timășev un om foarte manierat, și contele nu putea avea decât o deosebită stimă pentru ofițer.

La ora 8 seara, căpitanul Servadac se întoarse în gurbi. Aici se aflau patul lui, o măsuță de lucru așezată pe un suport și câteva cufere pe care le folosea ca dulapuri. În postul vecin, nu în gurbi, ordonanța gătea, și tot acolo dormea, cum spunea el, „pe o somieră din lemn bun de stejar“. Asta nu-l împiedica să doarmă buștean 12 ore în șir.

Căpitanul Servadac, nu foarte grăbit să se culce, se așează la masa pe care se aflau împrăștiate instrumentele de lucru. Luă într-o mână creionul roșu și albastru și, în cealaltă, compasul. Apoi, cu hârtia de calc în față, începu să tragă linii diferite colorate și inegale, care nu semănau deloc cu desenul sobru al unui plan topografic. În acest timp, Ben-Zuf, care nu primise încă ordinul să se ducă la culcare, încerca să doarmă, întins într-un colț, dar agitația căpitanului îl neliniștea. Asta pentru că, de fapt, cel ce se așezase la masa de scris nu era ofițerul de stat-major, ci poetul gascon. Da! Hector Servadac se chinuia din ce în ce mai tare! Se încăpățâna asupra aceluși rondel, implorând o inspirație care se lăsa mult prea mult rugată. Mânuia oare compasul pentru a da versurilor o măsură riguros matematică? Folosea creionul colorat pentru a alterna mai bine rimele rebele? Așa am crede. Oricum, se vedea că trudește.

– Ei, drace! strigă. De ce-oi fi ales forma asta de catren, care mă obligă să aduc înapoi aceleași rime ca pe niște fugari în timp de bătălie? Pe toți dracii! O să lupt! N-o să se spună că un ofițer francez a dat înapoi în fața unor rime. O mână de versuri este ca un batalion. Prima companie și-a făcut datoria. Tot înainte cu celelalte! zise, referindu-se, desigur, la primul catren.

În sfârșit, rimele urmărite cu înverșunare răspunseră la apel, căci un rând roșu și un rând albastru se așternură în curând pe hârtie:

„Ce-o mormăi acolo căpitanul meu?“ se întreba Ben-Zuf...

*Frumoase discursuri pline de emfază
De ele ce-i nevoie?*

„Ce-o mormăi acolo căpitanul meu?“ se întreba Ben-Zuf, întorcându-se când pe o parte, când pe alta. „Se face o oră de când se fâțâie ca un recrut întors din permisie.“

Hector Servadac umbla cu pași mari prin gurbi, pradă furiei inspirației poetice:

„Face versuri, bineînțeles“, își spuse Ben-Zuf, ridicându-se în capul oaselor. „Ce meserie zgomotoasă! Nu-i chip să dormi aici!“

Și scoase un mormăit.

– Ei, ce ai, Ben-Zuf? întrebă căpitanul.

– Nimic. Un coșmar!

– Să te ia dracu’!

– Aș vrea eu, și încă repede, șopti Ben-Zuf, mai ales dacă nu compune versuri!

– Ticălosul ăsta mi-a tăiat elanul! spuse căpitanul Servadac. Ben-Zuf!

– Prezent, căpitane! răspunse ordonanța, care se ridică, cu o mână la chipiu și alta în poziție dreaptă pe lângă corp.

– Nu mișca, Ben-Zuf! Nu mișca! Cred că știi cum se va încheia rondelul!

Și, cu o voce inspirată, Hector Servadac adăugă cu gesturi largi, de poet:

Credeți, amorul meu e sigur

Vă promit

Că vă iubesc... o jur

Și pentru...

Servadac nu apucă să rostească ultimul cuvânt, că împreună cu Ben-Zuf fu aruncat la pământ cu brutalitate.